Brigitte Wijnens ezelhobby werd professionele asinotherapie

Ezel Hans gaf Tom weer levenslust

Asinotherapie is in Nederland nog een onbekend fenomeen. Brigitte Wijnen wil daar verandering in brengen. Vanuit haar Ezelstal Hans en Grietje laat zij mensen 'die een beetje anders zijn' therapeutisch werk doen met ezels. De autistische Tom is een van hen.

Door Marion van 't Land

Tom is een blije jongen. Helemaal zelf opent hij het hek en stapt de wei in. Daar, omringd door ezels, is hij in zijn element. Eén ezeltje maakt zich los uit de groep en loopt op hem af. "Hans", zegt Tom. Een fluwelen neus geeft hem een begroetingssnuffel. Tom drukt zijn handen tegen zijn kin, zijn bovenlijf helt achterover. Zo uit hij zijn opperste geluk.
Het ging niet altijd zo goed met de nu 22-jarige Tom. Zijn ernstige autismestoornis maakte dat hij de afgelopen jaren steeds slechter ging functioneren. Toms moeder Annie: "Het laatste jaar was echt afschuwelijk. Tom was heel gespannen, hij vermagerde, stopte met praten en moest overgeven als hij naar de dagopvang ging. Hij kwijnde weg, wanhopig waren we. Tot Brigitte op ons pad kwam, als een geschenk uit de hemel."

Fysiek contact
Brigitte is Brigitte Wijnen, asinotherapeut. Asinotherapie is een duur woord voor ezeltherapie, oftewel de therapeutische inzet van ezels. Vanuit haar Ezelstal Hans en Grietje, gevestigd op kinderboerderij De Wieringenberg in Maastricht, geeft Wijnen cursussen en therapie aan "alle mensen die een beetje anders zijn". Het fysieke contact met ezels doet een mens goed, meent ze.
Voor mensen met een burn-out is er activerende begeleiding, voor mensen in een re-integratietraject arbeidstraining. "Het werken met de ezels gaat uit van rust, reinheid en regelmaat. Het geeft deze mensen hun verantwoordelijkheidsgevoel, dagritme en wil om te presteren terug."
Kinderen met een beperking vormen echter Wijnens voornaamste doelgroep. Voor kinderen met het syndroom van Down verzorgt Wijnen ezelwandelingen, waarbij het vooral om de interactie tussen kind en dier gaat. Meervoudig gehandicapte kinderen kunnen deelnemen aan 'portage'-sessies. Het kind ligt daarbij in allerlei houdingen op de ezelsrug te wiegen, tot er een staat van volledige ontspanning is bereikt. Voor verstandelijk beperkte kinderen zoals Tom is er dagbesteding, waarbij het programma individueel wordt samengesteld.

Structuur en overzicht
De autistische Tom houdt van structuur en overzicht. Zijn dagindeling staat gerangschikt op een plankje met pictogrammen met een klokje ernaast. Zo weet Tom wanneer wat staat te gebeuren: ezels voeren, poep ruimen, halster omdoen, aaien, borstelen, omhelzen, in de oren kriebelen, wandelingetje maken. Bezoek wordt eveneens via pictogrammen aangekondigd: de hoefsmid, de dierenarts, een familielid, de fotograaf van Levende Have.
Tom komt twee keer per week bijna een hele dag naar Ezelstal Hans en Grietje. Hij krijgt er alle ruimte om zichzelf te ontwikkelen. "Hij wordt gestimuleerd, maar niet gepusht", zegt Wijnen. "Nieuwe dingen leert hij in heel kleine deelstapjes. Het zelfstandig wandelen met een ezel aan een halstertouw is bijvoorbeeld een proces van maanden geweest. Het is een voortdurend aftasten waar Tom op dat moment aan toe is. Juist daardoor gaat hij vooruit."

Vriendschapsrelatie
Waarom therapie met ezels, en niet met een ander boerderij- of huisdier? Wijnen: “Ezels hebben een prettig formaat, niet te groot en niet te klein. Ze zijn lief en hebben een knuffelig uiterlijk. Ze zijn rustig – om niet te zeggen een beetje sloom – en daardoor makkelijk te benaderen. Ze hebben de naam ook koppig en narrig te zijn, maar een ezel heeft gewoon een eigen beslissingsniveau. Een paard kun je leiden en sturen, met ezels werk je op basis van gelijkwaardigheid. Als je de baas wilt spelen, verlies je het. Als een ezel een grote plas of een flapperend lint ziet, zal hij niet zomaar gedwee meelopen omdat jij nu toevallig aan zijn halster staat te trekken. Dat lijkt me een wijze opstelling.”
Dat neemt niet weg dat ezels ook heel volgzaam kunnen zijn, maar pas als er wederzijds vertrouwen is opgebouwd. “Ezels kennen zeer sterke familie- en vriendschapsrelaties. Naar een vreemde komen ze uit nieuwsgierigheid wel toe, maar je kunt ze niet zomaar omhelzen. Eerst willen ze je goed leren kennen, om van daaruit vrienden te kunnen worden.” Daarom hebben de meeste van Wijnens cliënten hun ‘eigen’ ezel. Ezel Hans werd gekoppeld aan Tom. In de loop van weken, in een tempo dat zowel bij de ezel als bij de autistische Tom past, ontstond er een hechte vertrouwensband tussen de twee.
Het contact met ezels is onconditioneel, vindt Wijnen. “Een ezel neemt je zoals je bent, ook als je een rondstuiterend ADHD-kind bent of een gehandicapt kind dat andere bewegingen en geluiden maakt dan leeftijdgenoten. Voor die kinderen is dat heel prettig. In het dagelijks leven proberen ze zich vaak aan te passen, zonder dat dat goed lukt. Voor de ezels hoeven ze zich niet in een harnas te manoeuvreren.”

Buitenlands voorbeeld
Brigitte Wijnen is altijd ezelgek geweest, en al zes jaar houdt ze ze zelf. Eerst alleen als hobby, want ze was managementconsultant in de zorg. Ze begeleidde grote privatiserings- en fusietrajecten van verschillende zorginstellingen. “Projecten waar eigenlijk niemand blij of beter van werd. Dat brak me op. Ik heb toen een tijdje vrijaf genomen om me te oriënteren op wat ik nou écht wilde. En dat was het inzetten van mijn ezels bij het werk met zorgbehoevende kinderen.”
In Nederland is ezeltherapie nog een onbekend fenomeen. In vooral Wallonië, Engeland en Italië wordt er al veel vaker gebruik van gemaakt. Wijnen volgde daarom diverse cursussen asinotherapie in het buitenland, onder andere bij de Donkey Sanctuary. Ze riep de Stichting Asinotherapie in het leven en probeert nu ook internationaal afspraken te maken en doelstellingen te formuleren. Binnenkort start ze in Maastricht met groepsessies voor autistische kinderen met een ADHD-stoornis. En in het najaar wil Wijnen cursussen asinotherapie gaan geven aan medewerkers van zorg- en kinderboerderijen die ezels hebben rondlopen. “Daar gebeurt meestal niets mee. Zonde. Ik wil iedereen laten zien hoeveel asinotherapie kan betekenen.”

Opgebloeid
En dat is niet niks, getuige Toms vooruitgang in krap een half jaar tijd. Wijnen: “Bij de eerste wandeling was Tom nog wat gereserveerd, maar daarna is hij per week verder opgebloeid. Na zes weken therapie sprak Tom weer. Eerst in zichzelf tussen de ezels, daarna tegen de ezels en nu tegen iedereen. Na twee maanden begon hij te zingen. Door het gezonde werk in de buitenlucht is hij sterker geworden en loopt hij flinker. Hij kan ezel Hans nu zelfstandig het halster omdoen, borstelen en een ommetje met hem maken.”
Laatst heeft Tom thuis voor het eerst zijn moeder omhelsd. “Hans”, zei hij toen vol overgave. Moeder Annie is niet beledigd, ze is er dolgelukkig mee. “Tom leert zichzelf te uiten. Hij staat open voor nieuwe dingen en is daar niet meer bang voor. En hij onderneemt ook zelf van

alles. Vorige week had hij ineens op Google Earth de ezelstal gevonden. We staan er versteld van wat hij nu allemaal kan. En hij is zo vrolijk geworden. Je snapt: niet alleen Tom, maar ook wij als ouders zijn erg van ezel Hans gaan houden.”